

Neljännesvuosittain ilmestyvä kulttuurilehti
Julkaisija: Suomi-Israel Yhdistysten Liitto ry

Jedidut

1 • 2015

יְדִידוּת

Julkaisija: Suomi-Israel Yhdistysten Liitto ry
Finland-Israel Föreningarnas Förbund rf
PL 247, 00531 Helsinki
www.suomi-israel.fi, liitto@suomi-israel.fi

SSN-L 1235-8290
ISSN 1235-8290 (Painettu)
ISSN 1799-0742 (Verkkojulkaisu)

Vastaava toimittaja: Reino Kurki-Suonio jedidut@suomi-israel.fi
Toimituskunta: Mikael Enckell, Vesa Hirvonen, Juha-Pekka Rissanen,
Sirkku Salmela, Mila Westerberg.
Ilmestyy: neljä kertaa vuodessa. Vuosikerta 20 euroa.
Ilmoitushinnat: 1/1 s. 170 euroa, 1/2 s. 95 euroa, 1/4 s. 55 euroa, 1/8 s. 35 euroa.
Painopaikka: Painomerkki Oy, Helsinki. Taitto: Kirsi Pääskyvuori.

Kansainvälisen holokaustin muistopäivän tilaisuus pidettiin tammikuun 27. päivänä Helsingin synagogassa. Kuvassa puhumassa Israelin suurlähettiläs Dan Ashbel (kuva: Israelin suurlähetystö). Puheesta enemmän s. 4.

25. vsk. nro 1/2015

Antisemitismin vastustaminen.....	3
"Sairautta nimeltä 'antisemitismi' ei ole kitketty"	4
Israel ja EU – jännitteitä ja yhteistyötä.....	6
Johdattelua juutalaisen tanssiperinteen historiaan	10
Kirkkovoosi on 364-päiväinen vuosi	14
Israel kouluttaa elämää varten.....	15
Israel-tukitapahtuma Helsingissä antisemitismiä vastaan	16
Historiallinen vesisopimus	17
Maailmalla muistettiin Auschwitzin vapautumista.....	18
Uusi teos kirjailija Ephraim Kishonin elämäntyöstä	19
Israel esillä johtavassa design-julkaisussa.....	20
Yediot-lehden kuvaaja voitti Local Testimony -näyttelyssä.....	21
Händelin oratorio Messias Jerusalemin teatterissa.....	22
Paikallisyhdistyksissä tapahtuu	23

Suomi-Israel yhdistysten liitto ry on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattomien ystävyysyhdistysten liitto. Tätä linjaa seuraten *Jedidut* pyrkii lisäämään Israelin maan ja kansan tuntemusta sekä levittämään tietoa Israelin kulttuurista, historiasta ja yhteiskunnasta.

Toimintansa liitto rahoittaa pääosin jäsenmaksutuloilla ja ystävyysyhdistyksenä saamallaan valtionavustuksella. Jotta jäsenmaksut voitaisiin pitää alhaisina eikä *Jedidutin* ilmestyminen siitä huolimatta vaarantuisi, liittohallitus toivoo, että liiton tavoitteita kannattavat voisivat tukea sen toimintaa lahjoituksin pankkitilille FI75 5710 5220 1183 18. Pienetkin lahjoitukset ovat tervetulleita.

Liiton verkkosivuilta www.suomi-israel.fi löytyy tietoja Israel-ystävyyteen liittyvästä toiminnasta Suomessa sekä linkkejä Israel-tietouden ja Israelin kulttuurin kannalta kiinnostaviin verkkosivuihin.

Täydennyksiä näihin tietoihin voi lähettää osoitteella portaali@suomi-israel.fi.

Antisemitismin vastustaminen

Oman uskonnollis-kulttuurisen perintömme kannalta juutalaisuuden merkitys on korvaamattoman tärkeä. Koko itseymmärryksemme rakentuu lähtökohtaisesti juutalaisten kirjoittaman pyhien kirjoitusten kokoelman, Raamatun, varaan. Se antaa suuntaviivat muun muassa moraalille eli sille, mikä on oikein ja mikä väärin. Jo Raamatussa löydämme myös juutalaisvastaisuuden, antisemitismin, esiteltynä. Varmaankin selvin kertomus tässä suhteessa on Esterin kirja. Se on pohjana *purim*-juhlalle, jota tänä vuonna vietettiin 4.–5.3. Kirjasta ilmenee, kuinka jo muinaisessa Persian valtakunnassa oli erittäin voimakasta juutalaisvastaisuutta. Tuolloin juutalaisten tuhoamista suunnitellut Haaman kuitenkin tuli lopulta itse ripustetuksi juutalaisjohtaja Mordechaille suunniteltuun hirsipuuhun, ja koko hänen hankkeensa epäonnistui.

Myös monet myöhemmät juutalaisten tuhoon tähdänneet toimet ovat ainakin osittain epäonnistuneet, ja juutalaisten olemassaolo on kuin ihmeen kautta jatkunut aina omiin päiviimme asti. Vain luettelomaisesti todeten noita vainoja ovat olleet roomalaiskauden/alkukristillisen kauden vainot, keskiaikaiset syytökset ja julmuudet, 1800-luvun pogromit muun muassa Venäjällä sekä 1900-luvun holokausti natsi-Saksan toimesta. Myös omana aikanamme valitettavasti joudumme kohtaamaan tuon saman iljettävän ilmiön, ja nykyään se ilmenee pääasiassa Israelin- ja sionisminvastaisuutena.

Antisemitismin vastustamisessa ja torjumisessa on tärkeää pysyä asialinjalla. Vain järkevästi näkökantojamme perustellen saatamme saada äänemme kuuluviin. Uskonnollis-tunnepohjainen Israel-ystävyystoiminta ei ole paras lähestymistapa. Se saattaa pahimmillaan aiheuttaa vain

hallaa asiallemme. Kun esimerkiksi Israelin olemassaololle ja vahvistumiselle tärkeää Keren kajemet Ielsrael -järjestöä (KKL, Israelin kansalliskassaliiton rahasto) on äskettäin syytetty mitä kärkevimmin muun muassa osallistumisesta palestiinalaisten alistamiseen, on nostettava esiin, kuinka olennaisen tärkeä kyseinen järjestö on ollut ekologisen tasapainon luomisessa koko alueelle, kaikille väestöosille. Metsienistutus- ja vesiohjelmia on viety esimerkillisesti läpi parantaen täten elinoloja merkittävästi. Järjestön toiminta on tietenkin ollut samalla osa Israelin oman kansallisen projektin onnistumista. Tärkeä panos juutalaisten kansallisaatteen, sionismin, käytännön tuloksille on tullut juuri KKL:ilta. Se on vahvistanut juutalaisasutusten juurtumista ja kasvua jo paljon ennen Israelin valtion syntyä.

Palestiinalaisten harjoittama historian uudelleenkirjoittaminen on osaltaan sellainen suuri haaste, johon olisi näkyvästi ja kuuluvasti – mutta koko ajan asiapohjalta – puututtava. Olisi pyrittävä kaikilla mahdollisilla foorumeilla tuomaan esiin niitä näkökulmia, jotka ovat juutalaiselle ja sionistiselle ajattelulle tärkeitä, jopa ilman Raamatunkin näköaloja: juutalaisten itsenäistymiskamppailu ja olemassaolotaistelu koko Israelin valtion olemassaolon ajan, vahvasti motivoitunut elinolojen parantaminen tieteen, taiteen, teknologian ym. alueilla, poliittiset pyrkimykset rauhan saavuttamiseksi naapurivaltioiden kanssa sekä historiallis-uskonnollisten sieteen vaikutus tiettyjen paikkojen ja alueiden osalta koko kansalliseen itseymmärrykseen.

Juha-Pekka Rissanen

AURINKOISEEN ISRAELIIN!

Toivomatkojen omat suorat tilauslennot Helsingistä Tel Aviviin sunnuntaisin

Kevätkausi 22.2. – 3.5.2015. Syyskausi 27.9. – 1.11.2015.

Viikko Galilean Tiberiaassa alk. 599 €

(sis. lento + hotelli / aamiaiset + kuljetukset)

Lähdöt 12.4., 19.4. ja 26.4.

Annankatu 31 – 33 C, 00100 HELSINKI.

(09) 5657170, helsinki@toivomatkat.fi, www.toivomatkat.fi

Suurlähettiläs Ashbel:

”SAIRAUTTA NIMELTÄ ’ANTISEMITISMI’ EI OLE KITKETTY”

Israelin suurlähettiläs **Dan Ashbel** puhui holokaustin muistopäivän tilaisuudessa kansainvälisen yhteisön roolista antisemitismin ehkäisemisessä ennen ja nyt.

Tiistaina 27. tammikuuta tuli kuluneeksi 70 vuotta Auschwitzin kuolemanleirin vapauttamisesta. ”Shoah – holokausti – ei ollut luonnonkatastrofi eikä seurausta sodasta. Shoah perustui poliittiseen päätökseen, jota natsihallinto huolellisesti toteutti”, Israelin suurlähettiläs Dan Ashbel totesi puheessaan holokaustin muistopäivän tilaisuudessa Helsingin synagogassa. ”Tämän muistotilaisuuden tulee olla osa prosessia, joka kasvattaa nuoria ja tulevaisuuden sukupolvia. On muistettava, että ainoa syy, minkä takia kaikki nämä lapset, miehet ja naiset tuomittiin kuolemaan, oli syntynyt juutalaiseksi.”

Ashbelin mielestä on tärkeää huomioida antisemitismin erityislaatuinen luonne sekä holokaustin ainutkertaisuus. ”Suomen virallisissa kalentereissa 27. tammikuuta on kuitenkin nimetty holokaustin muistopäivää yleisemmin ’vainojen uhrien muistopäiväksi’, jolloin nämä erityispiirteet kadotaan”, Ashbel huomauttaa.

Evian opetti – mutta mitä?

Siirrytään hetkeksi holokaustin varhaisiin vaiheisiin ja kansainvälisen yhteisön rooliin tänä aikana. Vuoteen 1938 mennessä puolet Saksan 900 000:sta juutalaisesta oli paennut maasta. Saman vuoden maaliskuussa Hitler valloitti Itävallan tehden 200 000:sta Itävallan juutalaisesta valtiottomia pakolaisia. Heinäkuussa 1938, juutalaisten ahdingon yhä pahentuessa, Ranskan Evianissa järjestettiin konferenssi Yhdysvaltain presidentti **Franklin D. Rooseveltin** aloitteesta. Evianiin kokoontui kahdeksan päivän ajaksi 32 valtiota, 39 yksityistä järjestöä ja 24 vapaaehtoisjärjestöä keskustelemaan Euroopan juutalaisten hälyttävästä tilanteesta. ”**Golda Meir**, josta tuli myöhemmin Israelin ulkoministeri ja pääministeri, edusti Palestiinan brittiläisen mandaattialueen juutalaisväestöä. Hänen ei kuitenkaan sallittu puhua konferenssissa”, Ashbel kertoo.

Vastauksena Evianin haasteisiin **Hitler** tarjosi osanottajille mahdollisuutta ottaa vastaan juutalaispakolaisia: ”Vain vain toivoa ja odottaa, että muu maailma, jolla on niin syvä myötätunto näitä rikollisia [juutalaisia] kohtaan, on vähintäänkin riittävän avokätinen muuttaakseen tämän myötätunnon konkreettiseksi avuksi.”

Evianin konferenssi kuitenkin epäonnistui. ”Juutalaisilla ei ollut mahdollisuutta paeta, ja he joutuivat Hitlerin ’lopullisen ratkaisun’ armoille”, Ashbel toteaa ja jatkaa:

”Jos jokainen kansakunta Evianissa olisi suostunut ottamaan kerralla vastaan 17 000 juutalaista, olisi jokainen Saksan valtakunnan juutalainen voitu pelastaa.”

Konferenssin jälkeisiä tunnelmia kuvaa hyvin myös Meirin toteamus lehdistölle: ”On vain yksi asia, jonka toivon näkeväni ennen kuin kuolen, ja se on, ettei minun kansani pitäisi enää tarvita myötätunnon osoituksia.”

Evianin konferenssissa pidettiin monia puheita, joissa juutalaispakolaisten vastaanottamista torjuttiin (kuva: US Holocaust Museum).

Antisemitismi tänään

Nykypäivän antisemitismiä tarkastellessaan Ashbel viittaa Euroopan rasismien ja muukalaisvihan seurantakeskuksen työmääritelmään (2005):

"Antisemitismi on tietynlainen käsitys juutalaisista, joka voidaan ilmaista heihin kohdistuvana vihana. Antisemitismin kielelliset ja fyysiset ilmenemismuodot kohdistetaan juutalaisiin tai ei-juutalaisiin yksilöihin, juutalaisen yhteisön instituutioihin tai uskonnollisiin tiloihin."

Määritelmään liittyy myös se, että antisemitismi voi kohdistua Israelin valtioon juutalaisena kollektiivina. Ashbelin mukaan tämä voi ilmetä esimerkiksi juutalaisen kansan itsemääräämisoikeuden kieltämisenä sekä Israelille ja israelilaisille instituutioille asetettuina vaatimuksina, joita ei esitetä yhdellekään toiselle demokraattiselle kansakunnalle.

Tapaus KKL

Yhtenä konkreettisena esimerkkinä Ashbel mainitsee Kehitysyhteistyön Palvelukeskus KEPAn viimeaikaisen päätöksen evätä juutalaisen, sionistisen Keren Kajemet Lelsrael (KKL) -järjestön osallistuminen vuotuisille Maailma kylässä -festivaaleille. KKL, joka tunnetaan myös juutalaisena kansallisrahastona (JNF), perustettiin vuonna 1901 ostamaan maata Israelin alueelta. Tänä päivänä järjestö edistää luonnonsuojelua, metsittämistä ja vesihallintoa. "Se on myös yksi YK:n akkreditoimista kansalaisjärjestöistä", Ashbel kertoo.

Festivaalin pääjärjestäjä KEPA, joka saa valtaosan rahoituksestaan valtiolta, on nimennyt tämän vuoden teemoikseen Afrikan ja Lähi-idän. "Juutalaisen valtion olemassaolo tällä alueella ei varmaankaan sovi järjestäjien agendalle", Ashbel pohtii. "Olisi myös kiinnostavaa tietää, mitataanko festivaalin kaikkia näytteilleasettajia ja kumppaneita saman mittapuun mukaan."

Myös tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** (kuva: TV 7) osallistui holokaustin muistopäivän tilaisuuteen. Puheessaan hän sanoi, ettei tätä historian vaihetta saa koskaan unohtaa ja jatkoi: "Meidän on tärkeätä kuunnella niitä, jotka ovat joukossamme kertomassa tuosta synkstä ajanjaksosta. Meidän on tiedostettava, mitä perintöä holokaustista vielä kannamme mukamme, ja miten tuo historian kulku näkyy ympäristössämme. Se auttaa meitä muistamaan, mutta myös varomaan."

Niinistö muistutti myös Pariisin terrori-iskuista sekä siitä, kuinka viattomia ihmisiä surmataan jatkuvasti Nigeriassa, Pakistanissa ja Jemenissä. Hänen mukaansa terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden uhka on kasvanut, ja rasismia ja muukalaisvihaa sekä antisemitismiä on entistä selvemmin havaittavissa meidänkin yhteisössämme. Hän jatkoi: "Kun demokratiaa vastaan hyökätään tai oikeusvaltioperiaatteet kiistetään, demokraattiset valtiot vastaavat siihen demokratian keinoin avoimuutta kunnioittaen ja oikeusvaltioperiaatteita korostaen."

Poissulkeminen koskee vain KKL:ää, ei Helsingin juutalaista yhteisöä. "Katsomme, että juutalaisuus on osa suomalaistakin kulttuuria, ja vaikka se ei olisikaan, toivottaisimme sen silti tervetulleeksi", KEPA ilmoittaa. Ashbelin mielestä viesti on yksinkertaista seuraava:

"Emme ole juutalaisvastaisia, mutta ainoastaan antisemitisteja ja Israelin vastaisia." Antisemitismin työmääritelmän mukaan kyse on kuitenkin tismalleen samasta asiasta.

Kohti tulevaa

Nykykehitystä arvioidessaan Ashbel sanoo: "Valitettavasti meidän on myönnettävä, että sairautta nimeltä 'antisemitismi' ei ole kitketty. Viimeaikaiset tapahtumat Euroopassa ovat osoittaneet, että se on elossa, kukoistaa ja tappaa ihmisiä, vain koska he ovat juutalaisia."

Holokaustin tapahtumat koskettavat suurlähettiläs Ashbelia myös henkilökohtaisesti. "Shoah'sta selvytyneiden, Saksasta paenneiden ja perheensä keskitysleireillä menettäneiden vanhempien poikana olen kiitollinen Israelin perustajille ja rakentajille, jotka täyttivät Golda Meirin toiveen ja perustivat juutalaisen kansan itsenäisen valtion, Israelin valtion."

"Me, juutalainen kansa, olemme saaneet opetuksemme holokaustista. Toivon, että myös kansainvälinen yhteisö on oppinut oman läksynsä ja tulee toimimaan sen mukaisesti."

Susanna Rajala

Suurlähettiläs Ashbelin puhe (engl.) on kokonaisuudessaan luettavissa Israelin suurlähetystön verkkosivuilta <http://helsinki.mfa.gov.il/>.

ISRAEL JA EU – JÄNNITTEITÄ JA YHTEISTYÖTÄ

Sari Essayah

Toimin viimeiset viisi vuotta edustajana Euroopan parlamentissa. Nuo vuodet antoivat erinomaisen mahdollisuuden tutustua EU:n rakenteisiin ja lainsäädäntötyöhön sekä jäsenmaiden väliseen yhteistyöhön ja kannanmuodostukseen sisältä käsin. Olin jo aiemmin Suomen eduskunnassa toimiessani ollut kiinnostunut Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan maiden tilanteista; toimin muun muassa eduskunnan Israel-ystävyyssryhmän puheenjohtajana ja Maghreb-maiden ystävyysryhmän varapuheenjohtajana. Oli siis varsin luontevaa, että myös meppinä ollessani alueen tilanne ja kehitys kiinnostivat, puhumattakaan siitä että viimeiset viisi vuotta nostivat alueen jälleen maailmanpolitiikan polttopisteeseen. Arabikevään myllerrykset levisivät laajalle, valtaan nousi monia ääriliikkeitä, vanhat rakenteet sortuivat, uudetkaan eivät usein kestäneet, alueelle muodostui nopeassa ajanjaksossa useita ns. *failing stateja* eli hauraita, hajoamistilassa olevia valtioita, syntyi ääri-islamilaista terroristiryhmiä kuten ISIS, ja Syyrian sisällissota puhkesi. Seurattavaa siis riitti ...

EU ja kolmannet maat

Euroopan parlamentin suhteita alueen ulkopuolisiin maihin eli niin sanottuihin kolmansiin maihin pidetään yllä parlamentaarilla valiokunnilla eli delegaatioilla. Kuuluiin parlamentissa Israel-delegaatioon, olin jäsen Euroopan parlamentin delegaatiossa, joka otti osaa Välimeren unionin parlamentaariseen yleiskokoukseen, ja toimin varajäsenenä Maghreb-maiden

delegaatiossa, jossa käsitelimme myös Libyan suhteita. Eroa esimerkiksi Euroopan parlamentin ja Suomen eduskunnan Israel-ryhmissä on se, että EP:n valtuuskunta on täysin poliittinen koostuen eri puolue ryhmien edustajista eikä suinkaan pelkästään Israel-ystävistä, ja toisaalta sillä on virallinen asema ja yhteydet edustaessaan Euroopan parlamenttia.

Yhteytemme Israelin Knessetiin olivat kohtuullisen tiiviitä. Israelilaisia kansanedustajia kävi Euroopan parlamentissa, ja delegaatiomme teki sinne niin ikään matkoja. Myös Välimeren unionin edustajainkokouksessa sivuttiin usein Israelia, sillä kyseessä on kuitenkin ainut parlamentaarinen foorumi, jossa sekä Israel että sen arabinaapurit ovat mukana. EU:n ja Välimeren alueen maiden yhteistyön tiivistäminen olisi ehdottoman tärkeää, mutta viime aikojen kehitys on pitkälti jumittanut toiminnan, jolle on kuitenkin varattu oma budjetti ja kansainvälinen sihteeristö.

Israelia ja laajemmin Lähi-itää koskevia aiheita käsiteltiin tietysti niiden ajankohtaisuuden takia myös varsin usein Euroopan parlamentin täysistunnoissa. Valitettavasti EU-Israel-suhteita ei Euroopan parlamentissa ole riittävästi osattu arvostaa ja vaalia. Europarlamentin jäsenten näkemykset vaihtelevat paljon ideologisista ja historiallisista lähtökohdista riippuen, ja välillä keskustelu on hyvinkin kiivasta ja tunteiden sävyttämää.

EU:n alueen naapurimaat kuuluvat ns. naapuruuspolitiikan ohjelmien pariin, joilla pyritään edistämään lähialueiden taloudellista yhteistyötä EU:n kanssa, mutta myös kannustamaan alueen valtioita kohti eurooppalaisia arvoja. Naapuruuspolitiikka on joutunut kriittisen arvioinnin kohteeksi, kun sekä idässä että etelässä kehityskulut ovat olleet varsin arvaamattomia. Menneistä virheistä kuten yksinvaltaisten hallitusten tukemisesta on pyritty nyt ottamaan opiksi ja auttamaan jatkossa todellisen kansalaisyhteiskunnan rakentumista. Poliittinen järjestelmä näissä monissa maissa on kehittymätön, eikä todellisia demokraattisia johtajia ole ainakaan näkyvästi ollut nousemassa esille. Vaarana on, että valta liukuu ääriliikkeille.

Palestiinan tilanteen muuttuminen

Israelin ja EU:n suhteissa on matkan varrella ollut monta kertaa sekä jännitteitä että yhteistyötä. EU:n ja Israelin tämänhetkinen suhde on rakentunut pitkälti riippuvaiseksi edistyksestä Lähi-idän rauhanprosessissa. Tämä on osin ongelmallista, koska rauhan ja niin sanotun kahden valtion mallin edistyminen, joka Oslon sopimuksessa asetettiin osapuolten päämääräksi, ei ole pitkälti kiinni Israelista. Palestiinalaiset ovat pysytelleet poissa neuvotteluista ja keskittyneet edistämään asiaansa vastoin Oslon sopimusta muun muassa YK:n yleiskokouksen kautta. Palestiinalaisiakaan ei voi yksin syyttää, sillä monien alueen arabivaltioiden intressissä ei ole ollut muuttaa tilannetta. Monille arabimaille palestiinalaisten ratkaisematon konflikti on palvellut poliittisia tarkoituksia propagandasodassa Israelia vastaan. Puhumattakaan Iranista, joka aktiivisesti tukee ja aseistaa alueen terroristijärjestöjä Hizbollahista Hamasiin. Samalla "Israelin miehitykseen" keskittymällä on voitu väistää ikävät kysymykset omien maiden lasten, naisten ja vähemmistöjen ihmisoikeuksista.

Symbolinen itsenäisyysuhanke ei ikävä kyllä ratkaise mitään niistä kiistakysymyksistä, jotka ovat alueella vuosia hiertäneet osapuolten välejä. Ennen kuin todellista rauhaa ja mahdollisuutta rinnakkaineloon löytyy, on osapuolten pystyttävä sopimaan keskenään turvallisten rajojen lisäksi muun muassa siirtokunnista, paluuoikeudesta, vedestä ja uskontojen pyhistä paikoista.

Alueen epätasapaino ja lähitulevaisuuden muutokset ovat ratkaisevia. **Netanjahun** hallinto on tiettyssä mielessä myös viivyteltäytaktiikan vanki. Israel joutuu seuraamaan sivusta kansannousuja ja kumouksia sekä odottamaan olosuhteisiin nähden parasta, mutta pelkäämään pahinta. Väliit palestiinalaisosapuolen kanssa voivat tietenkin nopeasti kärjistyä, ja konflikteja voi tulla, mutta suurin uhka alueella olisi sittenkin arabimaiden hallintojen karkaaminen ääriilkeitten käsiin, niinkuin nyt uhkaa käydä.

Euromed-kokouksen varapuheenjohtajana mepeille tutuksi tullut, silloisen oppositiopuolue kadiman edustaja Knessetissä, **Nachman Shai**, kritisoi Israelin pääministeriä kutsumalla Hamas-Fatah-sopimusta Netanjahun suureksi epäonnistumiseksi. Shain mukaan pääministeri ei kyennyt ymmärtämään strategista muutosta arabimaailmassa ja sen seurauksia palestiinalaisiin. "Yhteistyö Hamasin ja Fatahin välillä saa aikaan uudenlaisen poliittisen todellisuuden, joka yllättää Israelin ja pakottaa sen esittämään uuden poliittisen ohjelman. Lopputuloksena voi olla avoin tie yksipuolisesti julistetulle palestiinalaisvaltiolle ja sen kansainväliselle tunnustamiselle." Juuri näin näyttää olevan nyt käymässä.

EU ja Lähi-idän rauhanprosessi

Yleisesti arvioidaan, että EU:n rooli ja painoarvo Lähi-idän rauhanprosessissa saattaisi olla kasvamassa. USA vetäytyy alueelta, ellei nyt ISISin kasvava uhka muuta suuntaa. Myös Egyptillä oli ennen keskeinen rooli välittämisessä, mutta nyt on mahdotonta arvioida maan kykyä ja halua jatkaa tässä tehtävässä.

EU:n ainoan viestin tässä tilanteessa on sen tähden puollettava rauhanneuvottelujen jatkamista. EU ei voi tukea palestiinalaisten yksipuolista julistusta, koska se rikkoisi itse osapuolena olevaan Oslon sopimukseen sisältyvää yksipuolisista julistautumisista pidättäytymistä. Yksipuolisen julistuksen tukeminen olisi edesvastuutonta myös sen tähden, että tällä hetkellä Fatah ja Hamas ovat tehneet sopimuksen yhteishallituksesta, vaikka Hamas on terroristijärjestö.

Olen huolestunut niistä kannanotoista muun muassa Euroopan parlamentissa, joissa on vaadittu yhteyksien luomista Hamasin kanssa. Mielestäni kaiken yhteistyön edellytyksenä Hamasin kanssa tulee olla, että se luopuu terroristista, tunnustaa aiemmat PLO:n allekirjoittamat sopimukset ja Israelin valtion oikeuden olemassaoloon.

Rauhanneuvottelujen vaikeimpia kohtia on Jerusalemin asemasta päättäminen. Olisi suuri tragedia, ei vain Israelille ja palestiinalaisille vaan koko maailmalle, jos Jerusalem jaettaisiin. Mielestäni Jerusalemin tulee olla yksi, yhtenäinen kaupunki ja säilyä sellaisena kuin se tänä päivänä Israelin hallinnon alla tunnetaan. On hyvä muistaa, että viimeksi Jordanian hallinnoitessa Itä-Jerusalemia juutalaisilla ei ollut mitään asiaa Itkumuurille.

Jerusalem on Israelin pääkaupunki mutta se on tietyllä tavalla myös koko maailman ainutlaatuinen "maailmanperintökohde". Jerusalemissa tulee kaikkien kansojen, kuten Raamattu sanoo, voida ylistää Jumalaa. Jerusalemin asema on kolmen maailmanuskonnon kohtauspaikka ja siksi kriittisen tärkeä.

Vaikka on neuvoteltu ja neuvotellaan jatkossakin, osapuolet epäilevät toisiaan. Israel on tullut mielestäni pidemmän matkan vastaan. Useat johtohenkilöt ovat valmiita kahden valtion ratkaisuun, kunhan pysyvä rauha alueella turvataan ja toteutetaan. On selvää, että Israel ei hyväksy sellaista ratkaisua, jossa sen ydinalueiden vieressä olisi sotilaallisesti varustautunut ja epävarma kumppani.

Alueella on oltava luotettavat turvallisuusjoukot ja poliisi, oikeusistuimet, syyttäjät, puolustusasianajat, vankilat – siis koko lainkäytön infrastruktuuri – sekä myös toimiva kansalaisyhteiskunta. Tietenkin elinkelvoinen valtio edellyt-

tää myös toimivaa koululaitosta sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Näillä kaikilla osa-alueilla palestiinalaishallinnon olisi siis päästävä eteenpäin.

Vaikkakin Lissabonin sopimuksessa puhutaan yhteisen ulkopoliitiikan puolesta, EU-maiden näkökulmat Palestiinan itsenäistymiseen ovat toisistaan poikkeavia. Tällä hetkellä jakolinja EU:n sisällä näyttää siltä, että Palestiinan itsenäistymistä eivät tule tukemaan Saksa, Hollanti, Italia, Tšekki, Slovakia, Unkari, Bulgaria eikä Puola. Ruotsin toimet ovat sen sijaan aiheuttaneet hämmennystä jopa EU:n sisällä, monissa maissa se on saanut aikaan painetta palestiinalaisten hankkeen tunnustamiseen.

Teknis-taloudellinen yhteistyö

Vaikka EU:n ja Israelin suhteet ovat riipuvaisia rauhanneuvotteluiden etenemisestä, sentään jotain pientä edistystä on tapahtunut siitä huolimatta.

Lokakuussa 2012 Euroopan parlamentti antoi kahden vuoden vetkuttelun jälkeen suostumuksensa EU:n ja Israelin välisen kumppanuussopimuksen lisäpöytäkirjan eli niin sanotun ACAA-sopimuksen hyväksymiselle. Sopimuksella helpotetaan israelilaisten lääketuotteiden pääsyä EU:n markkinoille. Eurooppalaiset potilaat ovat nimenomaan ne, jotka tässä voittavat, kun korkeatasoiset israelilaiset lääketuotteet ovat paremmin heidän olottuvillaan. Itse toivon, että voisimme useammallakin alalla tehdä yhä enemmän yhteistyötä EU:n ja Israelin välillä, koska tämä todella hyödyttäisi molempia osapuolia.

Myös muita edistyksen askeleita on otettu, ja muun muassa EU:n teollisuus- ja yrittäjyyskomissaari **Antonio Tajani** vieraili Israelissa lokakuussa 2013 tarkoituksenaan vahvistaa jo ennestään hyviä eurooppalaisten ja israelilaisten yritysten välisiä liikesuhteita sekä edistää eurooppalaisten pk-yritysten toimintamahdollisuuksia Israelin markkinoilla. Lisäksi vierailun aikana Israelin avaruusvirasto ja EU allekirjoittivat merkittävän navigointisatelliitteihin liittyvän yhteistyösopimuksen.

EU ja Israel ovat toisilleen tärkeät kauppaa- ja yhteistyökumppanit, ja tätä suhdetta pohjustaa pitkä yhteinen historia ja kasvava keskinäisriippuvuus ja yhteistyö. Demokratia, vapaus ja oikeusvaltion periaatteet ovat molemmille osapuolille keskeisiä arvoja, joiden varaan kasvavan yhteistyön rakentaminen on luontevaa ja hedelmällistä.

Eurooppa tarvitsee Israelia vähintään yhtä paljon kuin Israel tarvitsee Eurooppaa kasvun ja kehityksen yhteistyökumppaniksi. EU-maiden toivoisi nykyistä rohkeammin ja laajemmin ryhtyvän yhteistyöhön israelilaisten tiede-, tutkimus- ja kulttuurialan vaikuttajien kanssa.

Israelissa on valtavat määrät huipputeknologiaa ja tietotaitoa strategisesti tärkeillä osaamisalueilla, kuten vaikkapa veden käytön tehostamisessa ja käyttöveden tuottamisessa sekä biotekniikassa ja kasvinviljelyssä autiomaan-alueilla. Israelin tavoitteena on tulla johtavaksi vaihtoehtoisen energiamuotojen kehittäjäksi. Puhtaan teknologian (clean tech) parissa toimivien yritysten määrä on alueella voimakkaasti lisääntynyt, ja saavutukset ovat jo nyt erinomaisia.

EU:n tulisi poistaa kaikki rajoitukset läheisemmän yhteistyön tieltä Israelin kanssa. Valitettavasti luvattu kauppasopimuksen parantaminen ja laajentaminen EU:n ja Israelin välillä on ollut tarkoitus ratifioida vain, jos Lähi-idän rauhanprosessissa saavutetaan läpimurto.

Naapurimaiden suhteessa Israeliin olisi ongelmakeskeisyydestä päästävä ratkaisukeskeisyyteen. Laaja-alainen yhteistyö alueella esimerkiksi aurinkoenergiapotentialin kehittämässä edistäisi epäilemättä myös rauhan edellytyksiä alueella, ja siitä hyötyisivät kaikki. Samoin yhteistyö koskien hupenevien vesivarojen tehokkaampaa käyttöä, Jordan-joen elvyttämistä ja juomaveden tislamista merivedestä edistäisi hyvää kanssakäymistä kateuden ja kaunaisuuden sijaan.

Israel on juutalaisten kansalliskoti

Vainoista huolimatta juutalaiset ovat säilyttäneet kansallisuutensa ja oman uskontonsa, vaikka ovat joutuneet elämään erilaisten kulttuurien ja kansallisuuksien keskellä. Tämä on hyvin poikkeuksellista. Joka vuosi läpi kahden vuosituhannen juutalaiset perheet ovat pääsiäisaterialla sanoneet toisilleen: "Ensi vuonna Jerusalemissa".

Keskustelussa Euroopan parlamentissa totesin, että huolimatta siitä selkeästä toteamuksesta Israelin luontees-ta juutalaisvaltiona, joka löytyy niin YK:n vuoden 1948 jakopäätöksessä kuin maan itsenäistymisjulistuksessakin, monet nykyisistä eurooppalaisista poliitikoista eivät enää käsitä, miksi Israelin valtion luonnetta juutalaisten kansalliskotina pitäisi erityisesti nostaa esille ja puolustaa.

Antisemitismi kasvaa

Me elämme jälleen antisemitismin kasvun kautta. Euroopassa asuu juutalaisperheitä, jotka joutuvat pohtimaan, millainen tulevaisuus heille on tulossa. Kannattaako elämäänsä rakentaa Eurooppaan vai pitäisikö muuttaa pois. Heidän ajatuksensa epäilemättä kulkevat samaa rataa kuin 1930-luvulla, jolloin moni juutalainen perhe muutti juutalaisvastaisuuden ja etenkin rasisten natsilakien vuoksi maasta toiseen turvallisemman elämän toivossa.

Islamilaiset ääriainekset saavat maailmalla lisää maaperää. Asenteiden kiristyminen ei kohdistu vain juutalaisiin, vaan myös kristityt islamilaisissa maissa ovat entistä suuremman vainon kohteena. Elämme todella paha-aikaa tässä suhteessa.

Se juutalaisen kansan täydellisen tuhoamisen päämäärä, joka 70 vuotta sitten vallitsi, ei ole väistynyt. Meidän ei tarvitse miettiä, mitä olisimme tehneet historiassa toisin, jotta olisimme voineet 70 vuotta sitten estää ihmisvihan ilmenemisen. *Ongelma ei ole niinkään pahan paljous kuin hyvän hiljaisuus.*

Sari Essayah toimi kansanedustajana (kd) kaudella 2003–2007 ja Euroopan parlamentin jäsenenä kaudella 2009–2014. Kirjoitus on lyhennelmä hänen esityksestään Helsingin Suomi-Israel-yhdistyksen esitelmä- ja keskustelutilaisuuksien sarjassa 10.2.2015.

Italian ex-ulkoministeri **Federica Mogherini** (kuva: Reuters) aloitti marraskuussa 2014 työnsä EU:n uutena ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana. Tammikuun alussa 2015 antamassaan lausunnossa hän totesi, että niin palestiinalaisten kuin Israelin viimeaikaiset toimenpiteet voivat pahentaa muutenkin jo jännittyneitä tilannetta. Samalla hän varoitti osapuolia toimista, jotka estäisivät pikaisen paluun neuvottelupöytään.

Israelin hallitusta Mogherini moitti palestiinalaisille tilitettävien vero- ja tullimaksujen jäädyttämisestä. Palestiinalaisista hän totesi, että toimiva hallinto ja sen sitoutuminen väkivallattomuuteen ovat kahden valtion ratkaisun edellytykset.

EU:lta Mogherini lupasi huomattavaa tukea tulevan Palestiinan valtion infrastruktuuriin rakentamiseen. EU:n hän lupasi myös tukevan aikaisempaa voimakkaammin ponnisteluja, jotka tähtäävät pysyvään rauhaan kahden valtion mallin periaatteen pohjalta.

Mogherinin arvostelijat ovat epäilleet hänen puolueettomuuttaan Palestiinan kysymyksessä hänen pidettyään blogissaan esillä kuvia tapaamisestaan **Yasser Arafatin** (1929–2004) kanssa vuonna 2002.

A TANTSN IS LEBEN!

JOHDATTELUA JUUTALAISEN TANSSIPERINTEEN HISTORIAAN

Irene Jelin

Kulttuurin murros

Juutalainen tanssiperinne ja sen historia alkoivat kiinnostaa joitakin Euroopan assimiloituneita juutalaistanssijattaria 1800-luvun viime vuosikymmeninä ja 1900-luvun alussa, jolloin sionistinen liikehdintä maanosan juutalaisväestön keskuudessa oli voimistumassa. Kuuluisin näistä Pariisin ja Lontoon tanssinäyttämöillä esiintyneistä juutalaisprimadonnista lienee ollut Ukrainan Harkovassa syntynyt **Ida Rubinstein**, joka teki nuorena kaunottarena vuonna 1908 matkan silloiseen Palestiinaan tutustuaan ”juutalaisen kansansa synnyinmaahan ja sen kulttuuriin”. Tulevina vuosikymmeninä Palestiinan juutalaissiirtolaisten keskuudessa tuli muotoutumaan se ”uusjuutalainen” musiikki- ja tanssigenre, joka on sittemmin tullut maailmalla tunnetuksi *Israeli Folklore* -nimisenä kokonaisuutena eli Israelin kansanmusiikkina ja israelilaisina kansantansseina.

Modernissa juutalaisvaltiossa luotu uusi musiikki ja tanssi perustuivat eri tahoilta Euroopasta ja Lähi-idästä maahan hakeutuneiden siirtolaisten muassaan tuomien kansanperinteiden yhteensovittamiseen. Ammattisäveltäjät ja -tanssijat pyrkivät aikaansaamaan uuden israelilaisen sävelkielen ja tanssityylin, joten monipuoliselle innovatiivisuudelle oli kysyntää. Jemenistä muuttaneiden juutalaisten osuudella oli tässä perinteisten kulttuuripiirteiden fuusioitumisessa merkittävä asema, samoin kuin myös paikallisella arabimusiikin rytmikalla. Maahan oli muuttanut etenkin Saksasta 1920- ja 1930-luvuilla nuoria ja innokkaita naistanssijoita, joista useimmat olivat saaneet oppia myös Weimarin Saksan ”uuden tanssin papittarelta”, **Mary Wigmanilta**, eli he olivat

Ida Rubinstein
(1885–1960).

Mary Wigman
(1886–1973).

Maya Plisetskaya
(s. 1925).

sisäistäneet aikakauden ekspressionistisen tanssi-ilmaisun, *Ausdrucksanz* (ilmaisutanssi). Pyhälle maalle kulkeutuivat siis samanaikaisesti sekä ikivanha Euroopan juutalainen perhekeskeinen yhteiskulttuuri että uudenlaista yhteiskuntaa rakentamaan aikovien nuorten poliitikoiden kaaderit ja huippumodernein aatoksinkin varustautuneet kaupunkikulttuurin kasvatit, emansipoituneet tanssijattaret.

Juutalaisten vuosisata

Juutalaisten elämänkohtalo näyttäytyi viime vuosisadalla äärimmäisen dramaattisena. Yhtäällä Euroopan juutalainen väestö saatiin melkein eliminoitua toisen maailmansodan aikana, mutta toisaalla toteutui taasen vuosisadan puolivälissä kaksituhatuotinen unelma uuden itsenäisen juutalaisvaltion perustamisesta. Nämä seikat sekä juutalaisten mittavat saavutukset kulttuurin eri alueilla ovatkin saaneet eräät tutkijat kutsumaan 1900-lukua ”juutalaisten vuosisadaksi”.

Tanssin akateeminen tutkimus aloitettiin Yhdysvalloissa 1920-luvulla, ja se on sittemmin laajentunut useita eri tieteenaloja hyödyntäväksi pohdinnaksi esteettisenä pidettävän ihmiskehon liikkeen merkityksistä sekä henkilökohtaisella tasolla että yhteisöllisesti. Hyvällä syyllä 1900-lukua voidaankin pitää myös tanssin vuosisatana, jolloin monenmoisista tanssillisista aktiviteeteista tuli vähitellen kansalaisten arkeen kuuluvia harrastuksia ja kiinnostuksen kohteita.

Yhteiskunnallisena ilmiönä tanssista on tullut näkyvä osa ns. julkisuutta, jossa myös monet juutalaista syntyperää olevat ammattitanssijat ovat ansioituneet elokuvateollisuus-

den parissa, klassisen baletin tuotannoissa sekä tanssipedagogeina ja alan tutkijoina. Sellaiset nimet kuin **Jerome Robbins** (*West Side Story*, *Fiddler on the Roof*) tai **Maya Plisetskaya** (*Joutsenlampi*, *Carmen Suite*) ovat kiinteä osa eurooppalaisperäisen tanssikulttuurin viime vuosikymmenten historiaa.

Kiehtova menneisyys

Historiallisesta perspektiivistä tarkasteltuna emme luonnollisestikaan tiedä minkään aiemman aikakauden tansseista tai tanssijoista niin kattavasti kuin oman aikamme tanssimaailman ilmiöistä, sekä yleisesti ottaen että juutalaisen tanssiperinteen ollessa kyseessä. Heti kun etäännyttään nykyhetkestä kohti menneitä aikoja ja niiden tansseja, kasvavat epävarmuustekijät kaiken tietoaikaisen suhteen.

Menneisyys kiehtoo meitä kenties senkin vuoksi, että jotenkin tuntuu kuin sieltä löytyisi se jokin 'totuuden lähde', se *aito ja alkuperäinen*, jota tavalla tai toisella aina tavoitellaan. Muutaman viime vuosisadan ajalta on tutkijoiden käytettävissä kohtuullisen hyvin arkitoitua Euroopan tanssikulttuuria koskevaa materiaalia, ja tanssin vuosisadalta jo suorastaan upeita tanssifilmatisointeja, uudemman tanssihistorian merkkihenkilöiden radio- ja TV-haastatteluja sekä valokuva- ja elämäkertakirjallisuutta, mutta juutalaisen tanssiperinteen ajallisesti ainutlaatuisen pitkän jatkumon suhteen tutkijoilla on edessään monia ratkaisemattomia kysymyksiä.

Varhaisimpana kirjallisena merkintänä heprealaisten heimojen harjoittamasta tanssiaktiiviteetista on pidetty Tooran kohtaa: *Naisprofeetta Mirjam, Aaronin sisar, otti käteensä rumpun, ja kaikki naiset seurasivat häntä tanssien ja rumpua lyöden* (2. Moos. 15:20).

Tarkoituksena oli ylistää Kaikkivaltiaista hänen avustaan Kaislameren ylityksessä paettaessa faroon sotajoukkoja. Mutta minkälaisista rumpusaestystä, ylistyslaulua ja "kiitostanssia" tämä tarkalleen ottaen oli, emme voi milloinkaan tietää, vaikka tapahtuman luonteesta on esitetty hyvinkin perusteltuja tieteellisinä pidettäviä näkemyksiä.

Mirjam ei ensinnäkään ollut mikään ihan nuori neitokainen enää, vaan lähenteli joidenkin laskelmien mukaan varsinkin kypsää kahdeksankymmenen vuoden ikää, joten kuvitelmat vauhdikkaista tanssahteluista, ainakaan hänen kohdallaan, olivat tuskin todellisuutta. Myöskään riehakkaan hurmokselliset

Jerome Robbins (1918–1998) harjoittelee Natalia Makarovin kanssa (kuva: Jesse Gerslein, Jerome Robbins Foundation).

liset karkeloinnit tulivat tuskin kysymykseen. Kansa oli nimittäin Misraimin maassa eläessään tottunut näkemään jo muutaman vuosisadan ajan lähinnä arvokkaan hitaita uskonnollisia kulkueita eri egyptiläisten jumaluuksien palvontamenoissa. Niissä tosin soitettiin isoja tamburiinia muistuttavia bassorumpuja karkottamaan pahoja henkiä ja heiluteltiin koristeellisia puiden lehviä, mutta liikuttiiin hallitusti. Muinaisesta Egyptin kulttuurista on runsaasti jäljellä kuva-aineistoa, päinvastoin kuin entisaikojen juutalaisesta tanssikulttuurista, josta sitä ei ole lainkaan.

Entä voidaan Mirjamin johdolla tapahtunutta naisryhmän tanssiaktia – eli nykyterminologialla *yhteisöllistä tanssisessiota* – pitää eräänlaisena alkuna juutalaiselle tanssiperinteelle? Olisiko siitä mahdollista päätellä jotain keskeistä niistä "juutalaisina pidettävistä tanssillisista ominaisuuksista" jotka voitaisiin jäljittää, tavalla tai toisella, seuraavien kolmen ja puolen tuhannen vuoden aikana eri puolilla

diasporaa eläneiden juutalaisten vähemmistöjen keskuudessa tanssituista seremoniallisista (hääjuhla-) tanssiperinteistä? Eli olisiko olemassa jokin juutalaisen tanssigenren "leimamerkki", ikäjoista alkaen säilynyt tyylipiirre, jonka voisi liittää omaan tanssiluomukseensa ja aikaansaada näin oikean

Mirjamin tanssi. Bulgarianlaisen psalttarin kuvitusta 1300-luvulta (kuva: Wikipedia).

heprealaisen tanssin? Henkilökohtaisesti suhtaudun varsin varovaisesti näihin kokeiluihin, olivat ne sitten juutalaisten tai ei-juutalaisten aikaansaamia. Rehellisempää olisi myöntää omat rajansa historian tulkkina ja pitäytyä taidetanssin piiristä tuttuun ilmaisuun *variaatio*, muunnelma, jolloin tulos on todennäköisesti vakuuttavampi, sekä tunnelmaltaan että puhtaasti esteettisesti.

Juutalainen tanssiperinne, silloin kun se halutaan liittää Tooran hengelliseen ilmoitukseen, ei tunne käsitettä pyhät tanssit, vaikka sellaisia nykyaikanakin kehitellään jopa Israelissa. Raamatun aikakauden juutalaista kansaa ympäröivät kaikilla ilmansuunnilla kulttuurit, joiden uskonnollisiin menoihin kuuluivat tarkoin kodifoidut tanssirituaalit, joita voisi kutsua pyhiksi tansseiksi. Tanssitutkijana arvelen, että juuri sen vuoksi ei juutalaiseen seremoniallisuuteen ole määrätty tansseja, jottei syöllistyttäisi epäsideelliseen epäjumalanpalvelukseen (vaikka siihen kuitenkin sorruttiin!).

Hepreankielen salaisuuksia, renesanssin hienostuneisuutta ja klezmerin vimmaa!

Juutalaisten pyhien kirjoitusten teksteissä on käytetty kieli-tieteilijöiden mukaan useita ilmaisuja kuvailemaan tanssillisista liikkumista kuten kävelyttämistä tai nopeaa ja yhtäkkistä liikettä, hyppelemistä jne. ja myös selkeästi tanssia. Edelleenkin emme kuitenkaan tiedä, minkälaisista liikkeistä on ollut kyse. Hyppelyäkin on monenlaista! Tältä perustalta voidaan toki esittää mielenkiintoisia johtopäätöksiä ja luoda tasokkaita tanssikuvaelmia muinaisen juutalaisen historian tematiikasta, mutta niitä voidaan pitää siis enemminkin taiteellisista ambitioista lähtöisin olevina persoonallisina näyttämöteoksina kuin historialliseen todenmukaisuuteen perustuvina dokumentaatioina.

Pitkiä aikoja Levantin alueen vuoristoisilla seuduilla ja etäisillä alueilla eläneiden juutalaisyhteisöjen keskuudessa on toki saattanut säilyä elinvoimaisena jokin hyvinkin vanha tanssiperinteenä pidettävä liikunnallinen aktiviteetti. Joidenkin Mesopotamian kurdialueilla eläneiden ja Israeliin vuoden 1948 jälkeen muuttaneiden juutalaisten erääseen vuosittaiseen uskonnolliseen seremoniaan kuului miehen ja naisen keskinäinen paritanssi, mitä pidetään tanssiantropologisesti harvinaisena ilmiönä Lähi-idän seemiläisten kansojen keskuudessa. Tanssiarkeologisissa artefakteissa Välimeren ja Levantin kulttuurialueen piirissä on löydetty mies-naisparien tanssia kuvaavia löydöksiä ainoastaan faraoiden ajan Egyptin maakerrostumista. Mikä lie selittää tämän juutalaistanssiparin historiallisen taustan! Juutalaiset ovat tietenkin tanssineet aina siinä missä muutkin kansat, hääjuhlinnan ollessa se yksilön elämänkaaren merkittävin juhlatapahtuma, jossa

Guglielmo Ebreon tanssioppaan kuvitusta 1400-luvulta.

tanssilla on ollut keskeinen tunnelmaa ja yhteisöllisyyttä rakentava osuutensa.

Taiteellisen näyttämötanssin eli klassisen baletin katsotaan muotoutuneen ensin renesanssiajan Italiassa ja jatkaneen kehitystään sitten Ranskan hovissa ja muualla Euroopassa, jolloin sen parissa pääsi vaikuttamaan myös useampia juutalaisia tanssimaestroja, *balettimestareita*, yläluokalle aikakauden muotitansseja suunnitelleita tanssisalien vaikutusvaltaisia ammattilaisia. Milanossa vaikutti 1460-luvulla heistä merkittävin, **Guglielmo Ebreo**, joka analysoi taiteellisen tanssi-ilmaisun kvaliteetteja syvällisesti ja täsmällisesti.

Itäisessä Euroopassa juutalaisen hasidilaisen uskonlahkon keskuudessa tanssittiin hurmoksellisia yhteisötansseja, joista periytyy omaan aikaamme asti klezmer-musiikin ja tanssien yhteyteen kuuluva *chosidl*, pikku hasidin tanssi. Klezmer on kokenut uuden tulemisen neljän viime vuosikymmenen aikana, mikä on kuin kunnianosoitus kaikille holokaustissa menehtyneille klezmermuusikoille ja heidän musiikilliselle perinteelleen.

Tansseja on yritetty muokata uudelleen sen rajoitetun tiedon perusteella, jota on ollut saatavilla, ja niinpä juutalaisesta kulttuuriperinteestä kiinnostuneet tanssin ammattilaiset ovat omistautuneet myös tämän juutalaisen tanssigenren elävöittämiseen luomalla uusia tanssisommitelmia vanhaa ja uutta yhdistelemällä. Espanjankielisen Euroopan juutalaisen kulttuuripiirin tanssihistoria linkittyy luontevasti flamencon muutaman vuosisadan pituiseen historiaan sekä omaan *ladino*-musiikkiinsa ja -tanssiin, mutta juutalaisia tanssijoita on todettu eläneen Pyreneiden niemimaan satamakaupungeissa jo Rooman vallan aikoina ja ehkä jo sitäkin ennen. Arabimaissa eläneiden juutalaisyhteisöjen tanssiperinteet ovat kulkeneet osittain rinta rinnan muun väestön tanssien ja musiikin kanssa. Jotkut arvostetuimmat muusikot ovat olleet juutalaisia, ja esimerkiksi Egyptistä pakeni Yhdysvaltoihin Siinain sodan (1956) jälkeen useita aikanaan tunnet-

tuja *raks sharki'n* eli itämaisen tanssin ammattilaisia luoden sittemmin uraa Hollywoodissa.

Juutalaisesta tanssiperinteestä voi löytää paljon tietoa sähköisen tiedonvälityksen avulla ja niistä tasokkaista kirjajulkaisuista, joita on ilmestynyt markkinoille muutaman viime vuoden aikana sekä Israelissa että Yhdysvalloissa.

Niin, olisiko mahdollista määritellä sitä juutalaisen tanssi-ilmaisun tunnistamispöytäkirjää? Jotkut ovat luonnehtineet juutalaista tanssijaa temperamentikkaaksi, oman arvonsa tunteväksi ja ilmeikkääksi, joitakin suorastaan häijyinä pidettyjä tanssijattaria on kerrottu myös olleen ... Mitä tanssimisen iloon tulee, kuuluu se varmasti ainakin joidenkin juutalaisten vauhdikkaaseen pyörähtelyyn klezmerin rytmien lumoissa, kuten eräs muusikko on sen jiddishin kielellä ilmaissut, *a tantsn is leben*, tanssi on elämää!

FM Irene Jelin on Lähi-idän folkloreen ja juutalaiseen tanssiperinteeseen erikoistunut tanssipedagogi ja tanssintutkija. Kirjoitus perustuu hänen Suomi-Israel-yhdistysten liiton 60-vuotisjuhlassa 21.9.2014 pitämäänsä esitelmään. Kirjoittajan kuva "La Danse Hébraïque": Aila Teräväinen, Studio Tapio, Espoo.

Suomen Klezmer-yhdistyksen 10-vuotisjuhlakonsertti

Luantaina 22.11.2014 saimme viettää kiehtovan marraskuisen illan Helsingin synagogassa klezmer-musiikin parissa Suomen klezmer-yhdistyksen juhliessa kymmentä toimintavuottaan.

Konsertin aluksi Helsingin juutalaisen seurakunnan rabbi **Simon Livson** kertoi suomenjuutalaisista ja heidän esisistään, ensimmäisistä Venäjän armeijan asepalveluksessa Suomeen tulleista juutalaisista kantonistisotilaista.

Hän resitoi tooraan sapatin päättymisen merkiksi ja toivotti sitten yleisön tervetulleeksi. Tämän jälkeen klezmer-yhdistyksen puheenjohtaja **Eva Jacob** kertoi yhdistyksen 10-vuotisesta toiminnasta. Konserttien lisäksi yhdistys järjestää myös mestarikursseja.

Illassa esiintyivät ryhmät *Freilach mit Kneidlach*, *The Other Europeans* ja *Helsinki Klezmer Kapelye*. Freilach mit Kneidlach -ryhmän soittimet olivat viulu, kontrabasso ja pianoharmonikka, cimbalom sekä oboe. Ryhmä aloitti kynttilöiden sytytystä kuvaavalla hanukkalaululla **Daniel Shaulin** esiintyessä laulajana. Toisessa laulussa viulu ja cimbalom

soivat erittäin kauniisti ja koskettavasti. Viulua soitti **Laura Airola**. Kolmas laulu oli jiddishinkielinen, ja siinä kehoitettiin pitämään huolta toisistaan. Neljännessä, hepreakielisessä laulussa kontrabasso aloitti ja viulu jatkoi. Lopulta musiikki kehittyi rytmisesti

hyvin iskeväksi.

Suomalaisten muusikoiden kanssa soittaneen The Other Europeans -ryhmän johtava soittaja oli **Alan Bern** pianoharmonikalla ja pianolla. Ryhmän muut soittajat olivat **Stas Raiko** (viulu), **Christian Dawid** (klarineti) ja **Guy Schalom** (lyömäsoittimet).

Helsinki Klezmer Kapelyen laulaja **Aija Puurtinen** lauloi konsertin lopulla *Avinu Malkeinun* esikuvanaan **Barbra Streisand**. Konsertin päätteeksi hän esitti jiddishinkielisen laulun.

Ilta oli todella rytmikäs ja mielenkiintoinen kurkistus klezmerin maailmaan! Klezmer-iltoja järjestetään Helsingissä joka kuukausi. Tietoja niistä sekä yhdistyksen muusta toiminnasta löytyy verkkosivuilta <http://www.klezmeryhdistys.com>.
Suvi Gräsbeck

KIRKKOVUOSI ON 364-PÄIVÄINEN VUOSI

David Landau

Ensimmäiset kristityt tarvitsivat uutta kalenteria. Roomalaiset käyttivät aurinkokalenteria, joka seuraa maan kiertoa auringon ympäri, ja juutalaiset käyttivät kuu-aurinkokalenteria, joka seuraa kuun kiertoa maan ympäri, ja johon lisätään säännönmukaisin väliajoin karkauskuukausi.

Kristityt ottivat käyttöön 364-päiväisen eli 52 viikon kalenterin. Juutalainen kirjailija on kuvaillut tätä kalenteria kolmannella tai toisella vuosisadalla ennen ajanlaskun alkua aramean kielellä niin sanotussa *ensimmäisessä Eenokin kirjassa (1 Enoch)*. Siinä vuosi alkaa aina samana viikonpäivänä.

Varhaiskristityt alkoivat käyttää tätä kalenteria, ja sitä käytetään yhä edelleen. Sitä kutsutaan kirkkovuodeksi. Esimerkiksi kirkkovuosi 2016 alkaa 1. adventtisunnuntaina 29.11.2015 ja loppuu lauantaina 26.11.2016. Se kestää 364 päivää eli 52 viikkoa. Kirkkovuosi 2017, joka alkaa 1. adventtisunnuntaina 27.11.2016 ja loppuu lauantaina 02.12.2017, on karkausvuosi, ja se kestää 371 päivää eli 53 viikkoa.

Aurinkovuosi on 365 1/4 päivää, ja kirkkovuosi 364 päivää. Kirkkovuoteen on täten tehtävä lisäys, jotta se voi seurata aurinkovuoden kiertoa. Ennen joulupäivää on neljä adventtisunnuntaita. Jos joulupäivä on sunnuntaina, kirkkovuoteen lisätään yksi viikko, ja siitä tulee karkausvuosi. Esimerkiksi vuonna 2016 joulukuu on sunnuntaina, ja jos ei yhtä viikkoa lisättäisi, kirkkokalenterista jäisi neljäs adventtisunnuntai puuttumaan.

Aurinkovuoden ja kirkkovuoden pituuksien ero on 1 1/4 päivää, ja 28 vuosikierron aikana ero kasvaisi 35 päivän eli 5 viikon pituiseksi. Jotta kirkkovuosi seuraisi vuodenaikaa, on oltava 5 karkausvuotta 28 vuoden aikana. Laskelma on yksinkertainen: niitä on oltava 3 kertaa 6 vuoden välein (18 vuotta) ja 2 kertaa 5 vuoden välein (10 vuotta).

364-päiväisen kirkkovuoden tärkein piirre on, että niin sanotut liikkuvat juhlapäivät kuten tuhkakeskiviikko, palmusunnuntai, kiirastorstai, pitkäperjantai ja helatorstai, ovat aina samana viikonpäivänä. Vain joulupäivä on aina 25. joulukuuta ja loppiaainen 6. tammikuuta, 12 päivää joulupäivän jälkeen. Kirkkovuodessa ei ole kuukausia vaan viikkoja. Sunnuntait on siinä nimetty seuraavaan tapaan: 1. sunnuntai loppiaisesta, 2. sunnuntai loppiaisesta, 3. sunnuntai ennen paastonai-

kaa, 2. sunnuntai ennen paastonaikaa, 3. paastonajan sunnuntai, 6. sunnuntai pääsiäisestä, 23. sunnuntai helluntaista jne. (ks. esim. <http://evl.fi/Evkirja.nsf/kv2016?OpenView&start=1&count=449>). Viimeinen sunnuntai ennen seuraavan kirkkovuoden alkua on tuomiosunnuntai.

Perussäännön mukaan pääsiäissunnuntai on kevätpäiväntasausta seuraavan täydenkuun jälkeisenä sunnuntaina. Toinen sääntö on, että pääsiäissunnuntain on oltava vasta sen jälkeen kun juutalaiset ovat jo juhlineet pääsiäistä. Siinä on ongelma: juutalaisessa vuodessa on noin 7 minuuttia liikaa verrattuna aurinkovuoteen. Tästä kertyy yksi ylimääräinen päivä 216 vuoden kuluessa. Nykyään juutalainen pääsiäinen on edennyt 7 päivää kohti kesää. Seuraavien 2000 vuoden aikana juutalainen kalenteri on korjattava. Sen jälkeen kun juutalaiset ovat korjanneet kalenterinsa, kristittyjen on myös päivitettävä kirkkokalenteri.

FM, DI David Landau on tamperelainen vapaa tutkija, joka on perehtynyt muun muassa juutalaisuuden ja kristinuskon piirissä esiintyneisiin kalentereihin.

ISRAEL KOULUTTAA ELÄMÄÄ VARTEN

Israelissa panostetaan huomattavan paljon tieteellis-teknilliseen koulutukseen. Sen lisäksi, että tällä on suuri merkitys maan talouselämälle, tuloksena syntyy jatkuvasti keksintöjä, jotka auttavat ihmisiä kaikkialla maailmassa. Tieto tästä antaa Israelista aivan toisenlaisen kuvan kuin mitä radikalisoitunut Israel-vastaisuus siitä levittää.

Älykännykät ja Internet ovat nykyisin osa ihmisten joka päiväistä tekniikkaa. Siksi on tärkeää, että kaikki ymmärtävät niihin liittyvät uudenlaiset turvallisuustekijät. Tiistai helmikuun 10. päivä oli useissa maissa vuotuinen *Turvallisemman Internetin päivä*, jonka tarkoituksena on opastaa ihmisiä, erityisesti lapsia ja nuoria, turvallisessa online-tekniikan ja kännyköiden käytössä. Suomessa asialle omistettiin helmikuussa kokonainen *Mediataitoviikko*. Näin tapahtui myös Israelissa: koululaiset osallistuivat kaikkialla maassa viikon ajan harjoituksiin, jotka oli suunniteltu lisäämään tietoisuutta sähköisen tiedonvälityksen riskeistä.

Eräs Israelin koulujärjestelmän erikoisuus on, että 100 000 lukiolaisista – 10 prosenttia kaikista – käy niin sanottuja *Sci-Tech*-kouluja, joissa saa vahvan tieteellis-teknillisen perusopin. Niiden opetusohjelmat perustuvat siihen, minkälaiselle ammattitaidolle Israelin teollisuudessa on kysyntää. Oppilaina niissä kuten myös korkeamman opetuksen laitoksissa on kaikkien väestöryhmien nuoria. Technionissa, Israelin teknillisessä yliopistossa, on todettu Israelin arabien – erityisesti naisten – menestyvän opinnoissaan hyvin.

Technionin antamalla koulutuksella on erittäin suuri merkitys Israelille. Sen kasvatit ovat perustaneet tai johtavat kahta kolmasosaa Israelin Nasdaq-yrityksistä. Vastaavanlaisen kehityksen edesauttamiseksi muuallakin Technion kutsui jokin aika sitten 50 hongkongilaista opiskelijaa oppimaan Israelin yritysmenestyksen tekijöistä.

Hiljattain Technion sai suurlahjoituksen projektiin, jossa kemiallista nanotekniikkaa käytetään hyväksi syövän lääkähoidossa tavalla, jota pidetään merkittävänä edistysaskeleena. Myös muualla Israelissa tehdään keksintöjä, jotka vaikuttavat ihmisten elämään positiivisella tavalla. Esimerkiksi Tel Avivin yliopisto on saanut suuren määrän pienlahjoituksia DNA-testeihin, joilla on tunnistettu lasten kehityshäiriöitä aiheuttavia geneettisiä muutoksia, ja Weizmann-instituutissa israelilaiset ja japanilaiset tutkijat ovat autismiin johtavien aivomekanismien jäljillä.

Israelin lääketieteellisen koulutuksen ja tutkimuksen korkealaatu on herättänyt huomiota myös maailmalla. Hiljattain julkistettiin mittava englantilais-israelilainen kantasolututki-

Hadassan lääketieteellisen keskuksen tohtori Sharon Even-Ram selvittää pääministeri David Cameronille ja presidentti Shimon Peresille kantasolujen käyttömahdollisuuksia Parkinsonin taudin hoidossa (kuva: Mark Neiman/GPO).

muksen yhteistyösopimus. Tästä tutkimuksesta odotetaan merkittävää apua muun muassa tyypin 1 diabeteksen, Parkinsonin taudin ja MS-taudin hoitoon. Julkistukseen liittyneen näyttelyn yhteydessä pääministeri **David Cameron** sanoikin, että nyt aloitetut kahdeksan yhteisprojektia "voivat muuttaa satojen miljoonien ihmisten elämän". Länsi-Afrikassa on israelilainen humanitaarinen avustusjärjestö IsraAID pannut toimeen *Ebola-sankarit*-ohjelman, jossa annetaan psykososiaalista koulutusta ebola-tapausten kanssa tekemisiin joutuville terveydenhoitajille, opettajille, hautausryhmille, poliiseille ja sosiaalityöntekijöille.

Tässä oli vain muutama esimerkki ajankohtaisista, hyvistä Israel-uutisista, joista monet liittyvät lääketieteelliseen tekniikkaan. Israelin kannalta on tärkeitä, että tieto sen korkeatasoisen koulutuksen ja tutkimuksen hedelmistä tulee maailmalla tiedoksi. Osaltaan tämä voi myös estää Israel-vastaisuuden leviämistä ja Israelin olemassaolon kieltävää radikalisoitumista.

Kirjoitus perustuu Michael Ordmanin blogiin (www.verygoodnewsisrael.blogspot.co.il).

ISRAEL-TUKITAPAHTUMA HELSINGISSÄ ANTISEMITISMIÄ VASTAAN

Helsingin Narinkkatorilla toteutettiin maaliskuun 1. päivänä antisemitismia vastustanut Israel-tukimielenilmaus. Mukana oli joitakin satoja ihmisiä. Puheenvuoroja käyttivät Israelin suurlähettiläs **Dan Ashbel**, Israel-ystävyystoimikunnan puheenjohtaja **John Remes**, **Harri Patrikainen** ja kansanedustaja **Mika Niikko**. Puheissa ilmaistiin muun muassa huoli juutalaisvastaisuuden ajattomasta ongelmasta ja kehoitettiin toimimaan aktiivisesti sitä vastaan.

Israelin ja Suomen liput liehuivat sinivalkoisena merenä, ja yhteislauluina kajahivat *Am Israel Chai ja Heveinu shalom aleichem* John Remeksen kitarasäestyksellä. Järjestys oli hyvä, ja ilmapiiri oli rauhallisen positiivinen.

Ulkoilmatapahtumaa seurasi Vanhassa kirkossa järjestetty Israel-ystävyysohjelma. Siinä pääpuheen piti kappalainen **Seppo S. Kosonen**. Puheessaan hän muun muassa nosti esille perusteita Israelin olemassaolon oikeutukselle. Tilaisuudessa lauloi täysin rinnoin mieskuoro Viestiveljet Pirkanmaalta oman soitinryhmänsä säestyksellä.

Päivän tapahtumien järjestämisestä vastasi Israel-ystävyysoimikunta.

Juha-Pekka Rissanen

Juutalaisen vuoden 5775 juhlapäiviä ja -aikoja

Pesah – juutalaisten pääsiäisaika	3.–11. huhtikuuta 2015
Jom Hashoa – natsien uhrien päivä	16. huhtikuuta 2015
Jom Hazikaron – kaatuneiden päivä	22. huhtikuuta 2015
Itsenäisyyspäivä	23. huhtikuuta 2015
Lag baomer	7. toukokuuta 2015
Jerusalem-päivä	17. toukokuuta 2015
Šavuot – viikkojuhla	23.–25. toukokuuta 2015
Tiša be'av – suru- ja paastopäivä	25.–26. heinäkuuta 2015

Juutalaisen kalenterin vuorokausi vaihtuu auringon laskiessa. Siksi juhla-aikoihin on sisällytetty myös aattopäivät.

HISTORIALLINEN VESISOPIMUS

Israel ja Jordania ovat helmikuun 26. päivänä allekirjoittaneet merkittävän yhteistyösopimuksen niin sanotusta *Red-Dead*-projektista. Sopimusta pidetään vuonna 1994 solmitun rauhansopimuksen jälkeen merkittävimpanä maiden välisenä sopimuksena. Osapuolet kuvaavat sitä rauhansopimuksen vesihuoltoa koskevaksi jatko-osaksi.

Projektissa rakennetaan israelilaista tekniikkaa käyttävä meriveden suolanpoistolaitos Punaisenmeren rannalle Jordaniaan. Sen kapasiteetiksi tulee 65–80 miljoonaa kuutiometriä juomakelpoista vettä vuodessa. Tästä Israel voi ostaa osan maan eteläosan asukkaiden ja maanviljelyksen käyttöön. Myös palestiinalaishallinnolle luvataan oma osuutensa. Vastavuoroisesti Israel kaksinkertaistaa Jordanialle myymänsä Genesaretinjärven veden määrän.

Punaisenmeren suolapitoisuus on noin 4 %, ja käänteiseen osmoosiin perustuvassa suolanpoistossa syntyy juomakelpoisen veden ohella myös suolavettä, jonka suolapitoisuus on 5–7,5 %. Nyt rakennettava laitos tuottaa sitä 100 miljoonaa kuutiometriä vuodessa, ja se tullaan johtamaan Kuolleeseenmereen 200 km pitkän putkilinjan avulla.

Nykyisin Kuolleenmeren pinta alenee noin metrin vuodessa, ja ilman tätä lisävettä meri tulisi arvioiden mukaan kuivumaan lopullisesti vuoteen 2050 mennessä. Kun Kuol-

Israelin vesi- ja energiahuoltoministeri Silvan Shalom (vas.) ja hänen jordanielainen kollegansa Hazim El-Naser esittelevät tuoretta sopimusta (kuva: Haim Zach/GPO).

lutmeri on noin 400 m Punaistamerta alempana, suolaveden johtaminen sinne tuottaa myös vesienenergiaa.

Projektin suunnitteluprosessi on kestänyt pitkään, ja ympäristöjärjestöt ovat sen aikana ilmaisseet huolensa Kuolleenmeren ainutlaatuisen ekologian mahdollisesta järkkymisestä.

ISRAEL VUONNA 5775

Esitelmä- ja keskustelutilaisuuksien sarja syksystä 2014 kevääseen 2015
Helsingin yliopisto, päärakennuksen sali 12, Fabianinkatu 33, 3. krs.

Kevätkaudella 2015 on edessä vielä yksi tilaisuus:

ti 21.4.2015 klo 18.00

Juutalainen urheilu

Maccabi Maailmanliiton presidentti *Leo-Dan Bensky*

Tilaisuuteen on vapaa pääsy. Tervetuloa!

Järjestäjänä Helsingin Suomi-Israel Yhdistys ry

Lisätietoja *Anna Muukkonen*, armuukkonen@hotmail.com

MAAILMALLA MUISTETTIIN AUSCHWITZIN VAPAUTUMISTA

Steven Spielberg: Joudumme taas kohtaamaan
suvaitsemattomuuden ikaikaiset kasvot.

Mordechai Ronen rukoilee Auschwitziin saavuttuaan, hänen takanaan Ronald Lauder (kuva: Reuters).

Steven Spielberg ja holokaustista selvinneitä (kuva: The Independent).

Holokaustista selviytyneet eri puolilta maailmaa kokoontuivat Krakovaan päivää ennen Auschwitzin keskitysleirin vapautumisen 70-vuotisseremoniaa. Kokoontuminen saattaa olla viimeinen laatuaan, koska entiset vangit ovat jo hyvin iäkkäitä.

Leiristä selviytynyt **Mordechai Ronen** kutsuu paikkaa yhdeksi maailman suurimmista hautausmaista. "Tulin lausumaan rukouksen isäni, äitini ja kahden sisareni muistoksi, en ehtinyt hyvästellä heitä." Ronen kertoi palanneensa paikalle kertoakseen maailmalle mitä tapahtui ja toivoen, ettei tällaista enää koskaan tapahtuisi. "Valitettavasti on niitä, jotka kieltävät tapahtuneen."

Muistamisen teema ja velvollisuus säilyttää muistamisen ketju oli johtoaiheena, kun puhuja toisensa jälkeen antoi oman todistuksensa Krakovassa. Paikalle tulleiden selviytyjien ikääntymistä korosti tapahtumassa kiertävien lääkin-
täriryhmien läsnäolo.

Maailman juutalaiskongressin presidentti **Ronald Lauder** totesi puheessaan, että läsnäolijat ovat todistajia ja edustavat valon voittoa pimeydestä. Hän lisäsi, että kukaan muu ei voi tietää, mitä he joutuivat kehtämään.

Ohjaaja **Steven Spielberg**, joka muistaa oppineensa laskemaan lukemalla selviytyjien käsivarsiin tatuoituja numeroita, totesi, että selviytyjien kertomukset ovat avain-

asemassa taistelussa pinnan alta nousevaa vihaa kohtaan. Hänen Shoah-säätiönsä on koonnut 50 000 selviytyneen todistukset videolle.

"Meitä vastassa ovat jälleen kerran suvaitsemattomuuden demonit antisemiittien, äärisuuntien ja uskonnollisten fanaatikkojen taholta. He haluavat ottaa teiltä menneisyyden ja identiteetin", Spielberg kertoi selviytyjille. "Asiamme on oikeutettu, ja varmistamme, että menneisyyden opetukset säilyvät, ja että me löydämme inhimillisen tavan taistella epäinhimillisyyttä vastaan."

Lauder kysyi lehdistötilaisuudessa, miksi liittoutuneet eivät pommittaneet keskitysleirejä pelastaakseen lukemattomia henkiä. Hän jatkoi välinpitämättömyys-temalla ja vakuutti, että natsit rohkaistuivat jatkamaan toimintaansa, koska maailma ei reagoinut kristalliyön tapahtumiin. "Meidän täytyy kysyä itseltämme, opimmeko läksymme. Jos Pariisissa olisi tapettu vain neljä juutalaista kosher-kaupassa, mitään miljoonamarssia ei olisi siellä järjestetty."

"Auschwitz ei ole vain paikka. Se on ihmisten välinpitämättömyyden symboli."

Jerusalem Post online/Sam Sokol
27. tammikuuta 2015

UUSI TEOS KIRJAILIJA EPHRAIM KISHONIN ELÄMÄNTYÖSTÄ

Unkarilaissyntyisen **Ephraim Kishonin** teoksis- ta koottu antologia tuo esiin kirjailijan heprean kielen ainutlaatuisen hallinnan. Heprea oli Kishonin toinen kieli.

Israelissa ja Euroopassa, missä hänen teoksiaan luetaan, häntä pidetään veitsenterävänä satiirikkona. Hänen tekstinsä on yhä relevanttia, ja uusi hepreaksi ilmestynyt kirja korostaa hänen loistavaa kirjallista laatuaan.

Antologia *A Kishonesque Book* tavoittaa tunnelman, jonka hänen kirjallinen perintönsä on inspiroinut – hänen erehtymättömän persoonallisen tyylinsä ja aivan ainutlaatuisen kielenkäyttönsä.

Navit Barei, joka toimitti kirjan Yediot Booksille, kertoo, että vaikka heprea oli Kishonin toinen kieli, hän käytti sitä erittäin tarkalla korvalla.

Vaikka Kishon muutti Israeliin osaamatta sanaakaan hepreaa, ehkä juuri kielen outous teki hänet herkäksi kuulemaan jokaisen tapaamansa israelilaisen tavan puhua. Hän käytti tätä hahmojensa luonnehtimiseen. Tämä herkkyys puhutun kielen vivahteille teki Kishonista israelilaisen elokuvan parhaan dialogien kirjoittajan.

Hänen tunnetuimpia teoksiaan ovat *Sallah Shabbati*, komedia maahanmuuton kaaoksesta, *Blaumilch Canal*, joka herkuttelee byrokratialla ja päivittäisen elämän hulluudella sekä *Policeman Azoulai*, joka kertoo vanhenevan poliisin onnettomista sattumista.

Kishon siirtyi teatterin kautta myös filmikäsikirjoittajaksi, ja aikanaan hän on saanut Golden Globe -palkinnon kolmesti sekä kaksi Oscar-ehdokkuutta.

Ynetnews/Yoram Schwimmer
3. helmikuuta 2015

Budapestissa syntyneen *Ephraim Kishonin* (1924–2005) oikea nimi oli *Ferenc Hoffmann*. Toisen maailmansodan aikana hän oli vankina useilla natsien keskitysleireillä. Hän oli innokas shakinpe- laaja, ja eräällä leirillä tämä taito pelastikin hänet. Kulje-

tettaessa Sobibórin tuhoamisleirille hän onnistui pakenemaan, minkä jälkeen hän pilieskeli tekeytyen slovakialaiseksi työläiseksi nimeltä Stanko Andras.

Sodan jälkeen hän palasi Unkariin ja vaihtoi sukunimensä ei-saksalaiseksi nimeksi *Kishont*. Israeliin hän muutti vuonna 1949, jolloin maahantulovirkailija antoi hänelle etunimen *Ephraim*, koska ”sellaista nimeä kuin 'Ferenc' ei olekaan”. Vaikka hän oppi heprean kielen vasta Israeliin, hänestä tuli pian suosittu hepreankielinen kolumnisti. Sukunimensä hän muutti vielä kerran Kishoniksi.

Poliittisilta näkemyksiltään Kishon oli hyvin oikeistolainen. Saadessaan Israel-palkinnon vuonna 2002 hän huomautti muka ihmetellen, että tavallisestihan se annetaan palestiinalaismielisille ja siirtokuntalaisten vihaajille. Hänen mielestään media suhtautui häneen negatiivisesti näiden näkemysten vuoksi, ja osittain ehkä tästä syystä hän vietti viimeiset vuotensa Sveitsissä. (Lähde: Wikipedia)

Oheisessa kuvassa Kishon pelaa shakkia itse suunnittelemansa, erään saksalaisen yhtiön vuonna 1990 markkinoille tuoman *Kishon Chesster* -shakkikoneen kanssa. Koneen erikoisuutena olivat sen pelin aikana ääneen sanomat, humoristiset mutta pelin kulkuun liittyvät kommentit.

Suomeksi Kishonin teoksia on ilmestynyt Kirjayhtymän kustantamana ainakin *Hullu perhe* (1978), *Merisairas valas* (1979), *Paratiisi vuokrattavana* (1982) ja *Kameli neulansilmässä* (1984).

ISRAEL ESILLÄ JOHTAVASSA DESIGN-JULKAISUSSA

Tel Avivin taidemuseon uusi siipi (Preston, Scott ja Cohen).

Ein Harodin taidemuseo (Shmuel Bickels).

Holonin Design-museo (Ron Arad).

Negev-prikaatin muistomerkki (Dani Karavan).

Wallpaper, yksi maailman huomattavimmista design-julkaisuista, omisti osan tammikuun 2015 numerostaan Israelille. Lehti keskittyi uusiin suunnittelijoihin ja esitteli maan johtavia arkkitehtejä.

Lehden *Israel Revealed*-liite kiitti erityisesti arkkitehtuuria alkaen Tel Avivin valkeasta kaupungista. Julkaisuun valittiin neljätoista arkkitehtiä ja alan seitsemän ihmettä.

Esillä olivat muun muassa arkkitehdit **Asaf Gottesman**, **Ilan Pivko** ja **Pitsou Kedem**. Julkaisu korosti trendejä, jotka pyrkivät muutokseen sisältä päin.

Kokoelman lähempi tarkastelu paljasti selkeän kehityslinjan Bauhausista niin sanotun betonibrutalismin kautta sulavampiin linjoihin. Innoittajana on ollut yksi maailman vaikutusvaltaisimmista arkkitehteistä, juutalainen **Erich Mendelsohn** (1887–1953). Hän yhdisti modernismin expressionismiin ja

funktionalismiin. Mendelsohnin suunnittelemia rakennuksia on myös Israelissa.

Julkaisun mukaan monet arkkitehdit haluavat työskennellä Israelissa sen ainutlaatuisen valon ja maalle ominaisen selvästi havaittavan henkisyiden ilmapiirin vuoksi. Missään muussa maassa ei ole niin paljon tyylikästä modernia arkkitehtuuria kuin Israelissa, *Wallpaperin* liitteessä todetaan. Parhaiten joukossa ovat muun muassa Tel Avivin taidemuseon uusi siipi (suunnitelleet toimisto Preston, Scott ja Cohen), Holonin Design-museo (Ron Arad), Negev-prikaatin muistomerkki (Dani Karavan), Ein Harodin taidemuseo (Shmuel Bickels) ja The Weizmann House (Erich Mendelsohn).

Ynetnews/Omer Benjakob
4. tammikuuta 2015

YEDIOT-LEHDEN KUVAAJA VOITTI LOCAL TESTIMONY -NÄYTTELYSSÄ

Paikallinen lehtikuvaajien näyttely tarjoaa kiehtovia näkymiä kuluneen vuoden tapahtumiin. Vuoden kuvassa nuori nainen seisoo Gazassa surmansa saaneen poikaystävänsä haudalla.

Operaatio *Suojaava kärki*, maahanmuuttajien todellisuus Israelissa, paavi **Franciscuksen** vierailu ja musiikki-ikoni **Arik Einsteinin** kuolema ovat näyttelyn *Local Testimony* parhaiten kuvien joukossa. Kyseessä on lehtikuvaajien tammikuun alussa avattu näyttely Tel Avivin Eretz Israel -museossa.

Kuvat tarjoavat kiinnostavia näkökulmia menneisiin tapahtumiin. Tuomaristona oli ammattimainen ja itsenäinen arvostelijatiimi.

Vuoden kuvaksi valittiin *Yediot Ahronotin* valokuvaajan **Yuval Chenin** otos. Hän kuvasi 20-vuotiaan **Guy Algranatin** tyttöystävää, joka seisoo haudalla poikaystävänsä yksikön sotilaiden ympäröimänä Kiryat Shaulin hautausmaalla.

Valitsijaraati kirjoitti: ”Nuori nainen sotilasasuisten nuorten miesten ympäröimänä hehkuu valkoisessa asussaan nuoruuden viattomuutta. Kuva ei ainoastaan vangitse hetkeä, vaan muuttaa sen tapahtumien symboliksi. Riipaisevassa kuvassa sotilaat – kuin kreikkalaisessa tragediassa kuoron jäsenet – ympäröivät tytön, joka ojentaa kätensä ikäänkuin kysyäkseen kaiken merkitystä.”

Uutiskuva-sarjan voitti freelance-kuvaaja **Avisag Shaar-Yashuv** kuvallaan *Mimunan viettoa Or Akivassa*. Siinä pääministeri **Benjamin Netanjahu** istuu vaimoineen juhlapöydässä paikallisten isäntien ympäröimänä. (Mimuna on Marokon juutalaisten perinteisiin kuuluva juhla heti pääsiäisen jälkeen. Kuvan *Viimeistä ehtoollista* muistuttavaan sommiteluun liittyy ilmeinen poliittinen viesti!).

Ynetnews.com

4. tammikuuta 2015

Antisemitismi Suomessa ennen talvisotaa

Teuvo Laitila: Uskonto, isänmaa ja antisemitismi

Kiistely juutalaisista suomalaisessa julkisuudessa ennen talvisotaa

Teos on ensimmäinen kokonaisesitys juutalaisvastaisuuden historiallisista vaiheista Suomessa ennen talvisotaa.

Dos. Laitila on yliopistonlehtori, joka opettaa uskontotiedettä ja ortodoksista kirkkohistoriaa.

275 sivua, nidottu SVH 34,50€ Arator

HÄNDELIN ORATORIO MESSIAS JERUSALEMIN TEATTERISSA

Orkesterin työskentely oli tavattoman intensiivistä ja va-
kuuttavaa. Chaslinin johdolla se välitti kuulijoille teoksen dra-
matiikan ja tunnesisällön. Kaiken kaikkiaan innoittunut esitys.

Jerusalem Post online/Ury Eppstein
4. tammikuuta 2015

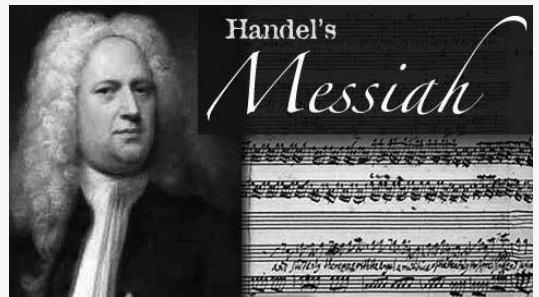
Jerusalem sinfonikot esittivät vuoden vaihteessa Hän-
delin oratorion Messias ehkä joulun läheisyyttä ajatellen.
Händelille Messias ei ole vain liturginen tai mytologinen
hahmo. Hän keskittyy myös inhimilliseen tragediaan, hen-
kilöön, joka oli halveksittu ja hyljeksitty aikaistensa kes-
kuudessa eettisen ajattelunsa vuoksi.

Kapellimestari **Frédéric Chaslin** toi herkällä kädellä esiin
teoksen emotionaaliset ja dramaattiset puolet.

Esityksen yllättäjä oli suhteellisen tuntematon nuori sop-
raano **Daniela Skorka**. Hänen kaunis ja kirkas äänensä, joka
tavoitti pakottomasti korkeimmatkin sävelet, ja hänen tuore
eläytymisensä tekstiin teki aarioista *Rejoice greatly* (Iloitse,
tytär Siion) ja *I know that my redeemer liveth* (Minä tiedän,
että lunastajani elää) todella nautittavaa kuultavaa.

Alttorooliin oli jostain syystä valittu kontratenori **Alon Ha-
rari**. Vaikka hänen äänensä oli vetoava, siitä puuttui kuitenkin
altoäänänen lämpö. Tenori **Eitan Drori** tavoitti ariosossaan *Be-
hold and see* (Pysähtykää, katsokaa) oikean tunnelman. Aa-
riassa *The trumpet shall sound* (Pasuuna soi) baritoni **Oded
Reich** sai äänensä kuulostamaan trumpetilta, kun säestävä
trumpetti puolestaan kuulosti ihmisääneltä.

Israelin Kibbutsikuoro ja Jerusalemin Akatemiakuoro
saivat aikaan täyteläisen ja tasapainoisen soinnin. *Halle-
lujah*, Händelin riemullinen kuoro-osuus, olisi voinut saada
seinät sortumaan.

Händelin Messias-oratorio on kolmiosainen, ja se pe-
rustuu englanninkielisen Raamatun teksteihin. Nykyisin
sitä esitetään lähinnä jouluaikana, johon ensimmäisen
osan tematiikka liittyy. Alunperin teos sävellettiin kuiten-
kin esitettäväksi pääsiäisaikana, johon taas toinen osa
liittyy. Kolmannen osan tekstit puhuvat tuomiopäivästä
sekä kuoleman ja synnin voittamisesta.

Teoksen tunnetuin kohta on sen toisen osan päättävä
"halleluja"-kuoro. Kerrotaan, että kun tämän riemullisen
osan ensimmäiset sävelet kajahtivat ilmoille teoksen
Lontoon ensiesityksessä vuonna 1743, kuningas Yrjö
II olisi noussut liikuttuneena seisomaan, minkä vuoksi
muidenkin läsnäolevien oli protokollan mukaan noustava
ylös. Tästä on syntynyt edelleen jatkuva perinne, että
"halleluja"-kuoro kuunnellaan seisten.

PAIKALLISYHDISTYKSISSÄ TAPAHTUU

Vantaan ja Helsingin Suomi-Israel-yhdistykset hoitivat Liiton esittelyn tammikuuisilla Matkamessuilla perinteiseen tapaan. Liiton pöydän ääressä palvelleet kokivat tapahtuman hyvänä ja asiallisena. Messuille osallistuminen koettiin myös tärkeäksi liiton toimintamuodoksi.

Tampereen yhdistyksen ensimmäinen puheenjohtaja ja kunniapuheenjohtaja, kunnallistieteen emeritusprofessori **Paavo Hoikka** täytti kahdeksänkymmentä vuotta 12.2.2015. Yhdistys onnitteli häntä KAF-metsän puunistusadressilla.

Tampereen yhdistyksen tämän kevään ohjelmaan sisältyy **Suvi Gräsbeckin kantelekonsertti** sunnuntaina 12.4. klo 15 Vanhan kirjastotalon luentosalissa. Sibelius ja israelilaista musiikkia sisältävä konsertti on eräänlainen lähtökonsertti Gräsbeckien Israelin-matkalle, johon sisältyy Suvun kantelekonsertti Yad Hashmonassa 10.5. sekä **Folke Gräsbeckin** (piano) ja **Hedvig Pauligin** (sopraano) Sibelius-konsertit Tel Avivissa 6.5. ja Jerusalemissa 11.5. Tampereen yhdistyksen muista kevään tilaisuuksista on tietoa jäsenkirjeessä, johon löytyy linkki yhdistyksen verkkosivulta <http://suomi-israel.fi/tampere>.

Turun seudun yhdistys on vuosikokouksessaan 25.2. nimitänyt **Mikael Zewin** ja **Ruth Hasanin** kunniajäsenikseen. Molemmat ovat yhdistyksen perustajajäseniä ja pitkäaikaisia luottamustoimien hoitajia. Linkki yhdistyksen viimeispään jäsenkirjeeseen löytyy verkkosivulta <http://suomi-israel.fi/turku>.

Lisätietoa muistakin paikallisyhdistyksistä ja niiden toiminnasta sekä myös muusta Israel-ystävyyteen liittyvästä toiminnasta Suomessa löytyy liiton verkkosivuilta <http://suomi-israel.fi>.

Monet paikallisyhdistykset ovat yhä suuremmissa määrin siirtymässä sähköiseen tiedonvälitykseen. Tämä helpottaa yhteydenpitoa ja säästää toimintakuluja. *Kaikkia niitä paikallisyhdistysten jäseniä, joilla on sähköpostiosoite käytettävissään, pyydetään tämän vuoksi ilmoittamaan se omalle yhdistykselleen.* Yhdistysten yhteydet löytyvät lehden takakannesta.

Muista myös maksaa jäsenyhdistyksesi jäsenmaksu! Kulujen säästämiseksi yhdistykset poistavat jäsenistöään entistä herkemmin ne, jotka tämän laiminlyövät.

Osoitteenmuutokset ja jäseneksiliittymispyynnöt voi kätevimmin tehdä verkko-osoitteessa <http://suomi-israel.fi/lomake>.

CK52

Julkaisija/palautusosoite:

*Suomi-Israel yhdistysten liitto ry
Finland-Israel Föreningarnas Förbund rf
PL 247, 00531 Helsinki
liitto@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi*

Liittohallitus (2015):

*Juha-Pekka Rissanen (pj), Reino Kurki-Suonio
(varapj), Aleksandra Ahlgren, Liisa Elo, Savi Gräsbeck,
Sisko Hiltunen, Marjatta Järvinen, Juhani Korjula,
Olli Palo, Hanna Rissanen, Timo Saksala,
Minna Silver, Tiina Sundqvist.*

Jäsenyhdistykset:

**Helsingin Suomi-Israel yhdistys ry –
Föreningen Finland-Israel i Helsingfors rf**
PL 247, 00531 Helsinki
helsinki@suomi-israel.fi
050-346 1084 (pj Vesa Hirvonen)
www.suomi-israel.fi/helsinki

Haminan seudun Suomi-Israel yhdistys ry
Huutokallionkatu 34 B 17, 49400 Hamina
hamina@suomi-israel.fi
050-355 6649 (siht. Jarmo Suntio)
www.suomi-israel.fi/hamina

**Turun seudun Suomi-Israel yhdistys ry –
Åboregionens Finland-Israel Förening rf**
Juhannuskatu 29 as. 4, 20100 Turku (sihteeri)
turku@suomi-israel.fi
044-082 0506 (pj. Olli Palo)
040-834 6550 (siht. Sarianna Seppälä)
www.suomi-israel.fi/turku

Kouvolan seudun Suomi-Israel yhdistys ry
Toiminta pysähdyksissä

**Tampereen Suomi-Israel yhdistys ry –
Föreningen Finland-Israel i Tammerfors rf**
Tampereentie 1 as. 4, 36200 Kangasala (sihteeri)
tampere@suomi-israel.fi
045-130 2950 (pj. Timo Saksala)
045-139 6293 (siht. Sirkku Salmela)
www.suomi-israel.fi/tampere

Vantaan Suomi-Israel yhdistys ry
Uomatie 1, 01600 Vantaa (siht. Helena Fyhr)
vantaa@suomi-israel.fi
044-516 6121 (pj. Hanna Rissanen)
www.suomi-israel.fi/vantaa

Kuopion seudun Suomi-Israel yhdistys ry
Toiminta pysähdyksissä

Jyväskylän Suomi-Israel yhdistys ry
Jenkkakuja 1 B 44, 40520 Jyväskylä
jyvaskyla@suomi-israel.fi
040-841 8207 (pj Sisko Hiltunen)
www.suomi-israel.fi/jyvaskyla

Koillis-Lapin Suomi-Israel yhdistys ry
Toiminta pysähdyksissä

Pohjois-Karjalan Suomi-Israel yhdistys ry
Saavanlammentie 17 A, 81230 Mönni
pohjois-karjala@suomi-israel.fi
050 535 8326 (siht. Pirjo Myller)
www.suomi-israel.fi/pohjois-karjala

Porvoon Suomi-Israel yhdistys ry
Mustijoentie 74, 06750 Tolkkinen (varapj. Tiina Sundqvist)
porvoo@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/porvoo